

Naročnina za celo leto 2 K.
Posamezna številka velja 6 vin.

Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati vnaprej.

Cena oznanil je za eno stran 64 K, 1/2 strani 32 K, 1/3 strani 16 K, 1/4 strani 8 K, 1/5 strani 4 K, 1/6 strani 2 K, 1/7 strani 1 K.

Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana.

Za oznanila (inserate) uredništvo in upravništvo ni odgovorno.

Uredništvo in upravništvo je v Ptuj v gledališkem poslopiju števil. 3.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vposlati.

Štev. 15.

V Ptuj v nedeljo dne 22. julija 1906.

VII. letnik

Opr. št. U VII. 743/6

V imenu Njegovega Velikanstva cesarja! — C. k. okr. sodnica v Mariboru je o obtožbi dr. Jankota Brejca kakor zasebnega obtožitelja zoper Makska Heller zavoljo prestopka po § 21. st. 1. dne 17.12. 1862 št. 6, d. z. za l. 1863 v navzočnosti namestnika zastopnika zasebnega obtožitelja dr. Dimnika prostega občestva Makska Heller po danes poznani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da naj se obtoženec krivim spozna in kaznuje v znanju obtožbe razsodilo tako: — Maks Heller, rojen 9.9. 1871 v Ptuj, tja pristojen, kat. vere, samski izdajatelj in odgovorni urednik periodične tiskovine „Stajerc“ v Ptuj, neznovan, — lrv je prestopka po § 21. zak. dne 17.12. 1862. št. 6 dr. za leto 1863, učinjenega s tem, da je kot odgovorni urednik periodične tiskovine „Stajerc“, ki izhaja v Ptuj, branil na zahtevo dr. Jankota Brejca natisniti v zakonito predpisanim načinu popravek, ko ga mu je le-ta za sprejetje glede članka na strani 4 v št. 10. 2. dne 13.5. 1906 v „Stajercu“ po naslovom: „Dr. Brejca — prijatelj siromakov“ doposlal, s tem da v št. 12. „Stajerca“ z dne 10.6. 1906 na strani 4 isti popravek ni objavil pod naslovom „Dr. Brejca — prijatelj siromakov“ marveč ga objavil le na ta način, da je samo navel „Zamorec se hoče opravi!“ in poslati isti popravek, brez da bi navedel članek na kojega se tiči kazna, in se radi tega obsoji po § 21. gori navedenega zakona v uporabo § 266 k. na 20. kron globe, za slučaj neizpolnitosti pa na 48 ur zapora in da mora objaviti v „Stajercu“ popravek zasebnega obtožitelja v zakonito predpisanim načinu; nadalje po § 20 navedenega zakona da mora predstojico razsodbo tudi objaviti v „Stajercu“ in sicer na prvi strani pred uvodnim člankom tokom 14 dni po pravokreposti te razsodbe na lastne stroške ter § 389 iz. da povrne stroške kazenske pravde in izvršitve kazni. — Razlogi: Obtoženec sam pripozna, da je vsled obilga posla preni za lo skrbeti, da se popravek zasebnega obtožitelja ni poslatil v zakonitem načinu v „Stajercu“. S tem pa je učinjen prestopok po § 21. tisk zakona kojega se je moral obtoženec tedaj krivim spoznati. — Kazen je bila odmerila po tej kaznitvi točki z globo od 40 do 400. kron. Obtožilnega ni ničesar. Zlajševalno, da je obtoženec dejanje priznal in se ni doslej kaznovan. Glede na le obležujoče okolnosti uporabil se je pri odmerjenju kazni § 266 k. Vse druge dolžbe sodbe opirajo se na ondi navedene kaznitve točke. — Maribor 30.6. 1906. — Simon mp. — Sterger m. p. —

Nekaj besed o šoli.

Narod brez šol ni vreden, da se imenuje narod...

Friskaje zapušča šolska mladina „hišo modrosti“, — počitnice so prišle! V tem trenutku si moramo vzeti toliko časa, da se popočemo obširneje s šolo. Popustimo torej za danes razburljivo politiko in govorimo resno o šoli. Nas zanima seveda v prvi vrsti ljudska šola, kajti le mali del mladine ima srečo, da pride tudi v srednjo ali celo na visoko šolo.

Potogramast župnik.

(Iz ženskega peresa)

Bila sta nekoč dva tata. Ta sta se napotila nekega večera na plen. Eden je šel orehe, drugi pa speh vohat. Ker kmetije orehov nimajo tako močno zaklenjenih kakor slanine, je prvi imel hitro vrečo polno ter je sedel z njjo na pokopališče, ki je bilo na malem hričku le malo oddaljeno od ceste, katera je peljala mimo cerkve in župnišča. Tam je grizel orehe kolikor je bilo mogoče. Malo se je brigal, ali ga sliši mežnar ali ne. In res, mežnar se zbudi in si misli: kaj le zopet ta župnikov pes „Žiraj! Grize kosti na pokopališču? Gre ga koj klicat: „Žiraj! Ali ti nam odgovori, ne meneš se veliko za to: Jaz nič ne zbiram, vse kar od kraja jem! Joj, si misli mežnar, to je sam hudobec, to moram naznaniti župniku še prej, ko bo dan, drugače pogriže vse, kar jih že počiva na pokopališču. In res, hitro teče nazaj v župnišče ter naznanja župniku, kaj je. Župnik je bil debel mož ter je rekel: Če me ponesesh, potem je že mogoče, da preženem tega hudobca, ali sam ne morem priti tja gor, jaz sem, kakor veš, strašno potogramast (gihlen). Ubogi mežnar je torej nabasal župnika na hrbet ter ga nesel navzgor, da mu je pot bil po čelu, zraven pa je seveda strašno hropel. Ko tat z orehi zadržuje korake, si misli: »Zdaj prihaja moj tovariš s

Duhovni na kmetih izbirajo sicer talentirane otroke in pregovarjajo toliko časa očeta, da poišče zadnje tolarje in pusti sina „študirati.“ To se pravi, pošlje ga v gimnazijo in potem v črno šolo. 70 od 100 kmetških študentov postanejo duhovni. In kolikokrat je to za kmeta, kakor da bi sin umrl, ker ne dobi niti beliča od njega. Zdi se nam, da potrebuje ravno kmetški stan posvetnih izobražencev, ki bi mu pomagali. Ali klerikalizem hoče le svojo gardo pomnožiti. Sicer so to le izjeme. Ljudska šola pa je merilo ljudske izobrazbe. Čimveč ljudskih šol, čimboljše ljudske šole, tembolj izobražen je narod. Pa še več: ljudska šola je tudi vir gospodarskega napredka in gmotnega blagostanja. To je lahko dokazati. Največ ljudi, ki ne znajo ne pisati ne čitati, je pri nas v Dalmaciji in Galiciji (70%), in največja beda ter revščina sta ravnotam doma. Ko bi naš kmet videl „življenje“ dalmatinskega „seljaka“, pritrtil bi takoj naši trditvi. V Italiji je ravnotako: V Siciliji je največ nešolanih ljudi in največ beračev. Res je torej: narod brez šol ni narod, ker nima bodočnosti in nobene življenske sile. Le izšolan, izobražen narod napreduje in ne omaga v težkem boju za obstanek.

Iz tega edino resničnega stališča smo mi vedno za šolo. Smo pa seveda le za dobre šole, kajti slaba šola spravlja ljudstvo na rakovo pot. Pri nas v Avstriji se je že davno pozabilo na vzvišene cilje, katerim je posvetil cesar Jožef II. svoje človekoljubno življenje. Država in z njo šola sta prišli vedno bolj pod jezuitski klobuk. V šoli si hočejo politikujoci duhovni pridobiti ono moč in nadvlado nazaj, katero so v javnem življenju vsaj deloma že izgubili. In, žalibog, jim gre pri tem vlada na roke. Novi „šolski red“ je naravnost ostudno darilo za klerikalce. Ako stopi ta „šolski red“ v veljavo, potem bode učitelj zopet hlapec farovške kuharice, potem bode fajmošter nezmotljiv komandant nad šolsko mladino, potem se odpira žalostna bodočnost za narod.

Šola naj otroka vzgoji za življenje. Kaj nam pomaga, ako znamo latinsko govoriti, ži-

špehom« in mu zakliče: Počakaj, če ga težko neseš, pa ga bova prerezala, poneseva vsak en pol. Ko to župnik zasliši: kaj rezala me bosta! — skoči z mežnarjevega hrbta in je hitro smuknil nazaj v župnišče. Ni bil več potogramast.

Sv. Mihael.

To je bilo v nekem klerikalnem kraju. Kmetič je vzel doma dva junca ter šel z njima na sejem. Potoma je prišel h kapelici sv. Mihaela. V tej kapelici pa je imel neki navihani tat skrit svoj denar. V tem se pred njim pokaže tat ter ga vpraša:

»Stric, ali mi prodate junca?«
»Zakaj pa ne?« je odgovoril kmetič.
»No, in koliko hočete za nju imeti?«
»Tri sto kron, še bratu ju ceneje ne dam!«
»Jaz sem zadovoljen s ceno, ali denarja vam sedaj ne dam, nimam ga pri sebi!« je lagal tatič.
»E, to nič ne de, se je smejal kmet; jaz vam zaupam. Vi ste sv. Miha. ne da? Saj vi mi bote že pošteno plačali! Enkrat se že zgledim po denar!«

Segla sta si v roki in barantija je bila sklenjena. Tat je odpeljal junca in kmet je korakal brez denarja domov. Ali doma jo je skupil, ko je žena izvedela, kako je prodal junca.

veti pa ne? Šola naj daje mlademu človeku vsa duševna sredstva, katera potrebuje v večnem boju za življenje. Dobro računati mora znati kmet, drugače je opeharjen na vseh straneh. Dobro čitati in pisati, — to mu je v prid. Življenje je podobno veliki množici, ki se suje in peha za ciljem; kdor ne zna dobro suvati, kdor nima močnih komolcev, ta pogine brez usmiljenja na tleh. Šola pa nam daje moč, da se ne pustimo zatreti. Ali šola mora biti v roki učiteljev in starišev, ne pa v roki duhovnikov, ki od tega življenja bore malo razumejo. Dobro in pametno življenje, to bodi cilj resni šoli! Švicarska država ima jako zdravo podlago. To podlago pa si je ustvarila s šolo. Ali šola je tam popolnoma v posvetnih rokah, izobraženi kmetje, kramarji, poštarji podučujejo. Pri nas pa se odpira klerikalizmu vrata v šolo. To je velikanška nevarnost, ker vemo, da hoče klerikalizem obdržati šolo v duševni sužnjosti, kajti Rim je vladal vedno le čez neumne narode...

Klerikalci se opirajo zlasti proti nemškemu podaku v šoli. In v tem tiči najhujša hinavščina. Ljudstvu hočejo odvzeti edino sredstvo, s katerim si zamore povečati svoje duševno obzorje. Naj se kriči kolikor se hoče, da smo „izdajci“, „Herostrati in Efiakti“, — res je, da so svetovni jeziki nemški, francoski in angleški. Francosčina je jezik gospode, angleščina ti služi v novem svetu, — nemščina pa vlada danes po celem svetu, nemščina je in ostane tudi v Avstriji prometni jezik, pa če se Korošec na glavo postavi... Od Maribora pa do Krasa prideš končno tudi s slovenskim jezikom; ali svet je malo večji. „Slovenec sem“, — to vendar ne sme pomeniti: „Tepec sem, ki se nič ne učim in nič ne znam.“ In ako znam nemški, ako živim v prijateljskem razmerju s svojim nemškim sosedom, zato še nisem slekel svojo narodnost kakor umazano srajco. Zakaj pa se uče prvaški voditelji nemškega? Vsak advokat študira nemško, vsak duhoven zna nemški, ja še več: med sabo govorè samo nemško, — in še več: svoje otroke dajo prvaški voditelji sami v nemške šole... Pa naprej!

»Ti si mi pravi bedak! Moj Bog, zakaj pa moram imeti tako teslo za moža!« se je hudovola.

»Nič ne maraj, saj mi bo sv. Miha. pošteno plačal. Takoj jutri grem k njemu po denar.«

Komaj je drugi dan zasijalo solnce izza gor, je šel kmet h kapelici po denar. Ali kupca nikjer ni videl. Stopil je torej v kapelico in lej, tam je stal njegov dolžnik lepo oblečen na altarju. Kmet ga je s početka lepo nagovarjal, naj mu izplača denar za junca. Ali sv. Mihael se zanj ni zmenil in vedno je le proti nebesom gledal. Kmet prosil in prosil, in ko vse njegove prošnje niso nič pomagale, je začel kleti in se priduševati — sv. Mihael pa se nič ne gane. In to je kmeta pogrelo:

»Tako tedaj, ti nočeš plačati? Čaj le, jaz te naučim slepariti kmet!« In pri tem je vzdignil palico in mikastil sv. Mihaela, da se je ta naposled z altarja zvrnil na tla — in iz njega se je izsulo vse polno cekinov. Ovi tat jih je tam imel shranjene.

Kmet si je nabasal vse žepne s cekini in potem odhitel domov. Potoma si je mislil: »Pri moji krščeni veri, dolgo mi ni hotel plačati! Vendar mi je zdaj žal, da sem ga tako hudo premlatil, ko mi je vendar dobro plačal!« —